

ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹುಲಿರಾಯನ ಕಟ್ಟೆಯ ಬಳಿ ಒಂದೆರಡು ಕೋಣ, ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಕಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಲಿಗಳಿಗೂ ಹಸಿವಿದೆ. ಅವುಗಳಿಗೂ ಆಹಾರ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂಬ ಇರಾದೆಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಮೂಗುಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಹುಲಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಬೇಕು ಎನ್ನುವವರು ಕಾಡುಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರಾ?’

-ಕನ್ನಯ್ಯ, ಸಾರಿ ಸ್ಥ ನಿವಾಸಿ

ಏರಿಯಾ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶ. ಆ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಹುಲಿಗಳು ಓಡಾಡುವ ಜಾಗದ 500 ಮೀಟರ್ ಅಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಕ್ಕಳು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ತ ಹುಲಿಗಳೂ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಇತ್ತ ಮಕ್ಕಳೂ ಉಳಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಬರುತ್ತಾರೆ. 900ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಾಹನಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತವೆ. ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಇರುವ 29 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬೇಸಾಯ-ಬೆಳೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಊರೊಳಗೆ ಬಂದರೆ, ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಹುಲಿಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲು ಅವರ ಮನವೊಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಮಂತ್ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹುಲಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಏಕೆ?

ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಗೋಡಿಸಿ ಹುಲಿಗಳನ್ನೇ ಯಾಕೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸವಾಲು ಪ್ರತಿ ಬಾರಿ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಎದುರಿಸುವಂತಹುದು. ಹೇಮಂತ್ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ: 'ಆಹಾರ ಓರಮಿಡ್‌ನ ಮೇಲ್ಪುದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಇದೆ.

ಹುಲಿಯೊಂದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಹುಲಿಗೋಸ್ಕರ ಕಾಡಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಲಿಯ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತೋಳ, ಹಂದಿ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸಸ್ಯ, ತ್ರಿಮಿ ಕೀಟಾದಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹುಲಿ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹುಲಿ ಮಾತ್ರ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಇಡೀ ಜೀವ ಸಂಕುಲವೇ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.'

ಕೇರಳದ ಪೆರಿಯಾರ್ ಹುಲಿ ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಜೋಸೆಫ್ ಅವರದೂ ಇದೇ ಮಾತು. 'ಹುಲಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಹತ್ತಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಹುಲಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಾಡನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಕ್ಷಿತಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ ಏರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಅಧಿಪತ್ಯ, ಖಾಸಗಿತನವನ್ನು ಬಯಸುವ ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ಹುಲಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಸಾರಿ ಸ್ಥ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ ಏರಿಯಾವನ್ನೇ ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತ, ಹುಲಿಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ವರ್ಗ ಕೆಡವುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಆರಾಧನೆ, ಪ್ರಯಾಣ, ಮನರಂಜನೆ ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ನೆಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ. ದಟ್ಟಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಾರಿ ಬರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ಜಿಂಕೆ ಹಿಂಡುಗಳು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಜುಳು ಜುಳು ಹರಿಯುವ ನೀರ ತೊರೆಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ಕಲುಷಿತ ಮಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಕಾಡೊಳಗಿನ ರೆಸಾರ್ಟ್‌ಗಳ ಚರಂಡಿ ನೀರು ತೊರೆಗಳನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದೆ.

ಕಾಡುಗಳೊಳಗೆ ಊರುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮನುಷ್ಯರ ಮೇಲೆ, ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ದಾಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ ಅಲ್ಲವೇ... ಎಂದು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಕನ್ನಯ್ಯ ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡವಾಗುತ್ತಾರೆ. 'ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಲಿಗಳ ದಾಳಿ ಅಲ್ಲ, ಹುಲಿಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯರ ದಾಳಿ ಅಂತ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

'ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಹುಲಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹುಲಿರಾಯನ ಕಟ್ಟೆಯ ಬಳಿ ಒಂದೆರಡು ಕೋಣ, ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಕಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಲಿಗಳಿಗೂ ಹಸಿವಿದೆ. ಅವುಗಳಿಗೂ ಆಹಾರ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂಬ ಇರಾದೆಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಮೂಗುಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಹುಲಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಬೇಕು ಎನ್ನುವವರು ಕಾಡುಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರಾ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟವೇ.

ಒಂದಂತೂ ನಿಜ. ಲೇಖನದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹುಲಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಎನ್ನುವುದೀಗ ಅವುಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಮೀಸಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಅದು ಇಡೀ ಪರಿಸರದ ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಗಿದೆ. 'ಮನುಷ್ಯನ ರಕ್ಷಣೆ ಹೇಗೆ?' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಆಸ್ತದ ಕಲ್ಪಿಸದೆ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಂದು ಹುಲಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸಾರಿ ಸ್ಥ ಹುಲಿ ಉದ್ಯಾನ

ಚಿತ್ರ: ಅನಿಲ್ ಎಸ್. ಅನಿಲನ್